

Gemeente
Amsterdam

Onderwijs en welbevinden | Zuidoost

factsheet | mei 2024

De onderwijsloopbanen van jeugdigen en hun welbevinden zien er in Zuidoost anders uit dan gemiddeld in Amsterdam. Minder vaak dan gemiddeld wordt het streefniveau voor o.a. lezen behaald, al laat het meest recente jaar een positieve ontwikkeling zien. Daarnaast krijgen leerlingen minder vaak een vmbo-t, havo en/of vwo advies. In het voortgezet onderwijs stromen leerlingen vaker dan gemiddeld af naar een lager niveau dan het eerder ontvangen basisschooladvies. Leerlingen uit Zuidoost voelen zich relatief vaak eenzaam en hebben bovengemiddeld vaak suïcidegedachten.

Na het tonen van de onderwijspresentaties en het welbevinden in Zuidoost gaan we in op verschillende mogelijke oorzaken van de afwijking van het gemiddelde. We doen dit aan de hand van drie domeinen, namelijk het gezin, de school en de buurt/omgeving.

onderwijsprestaties en welbevinden

gezin

school

buurt/omgeving

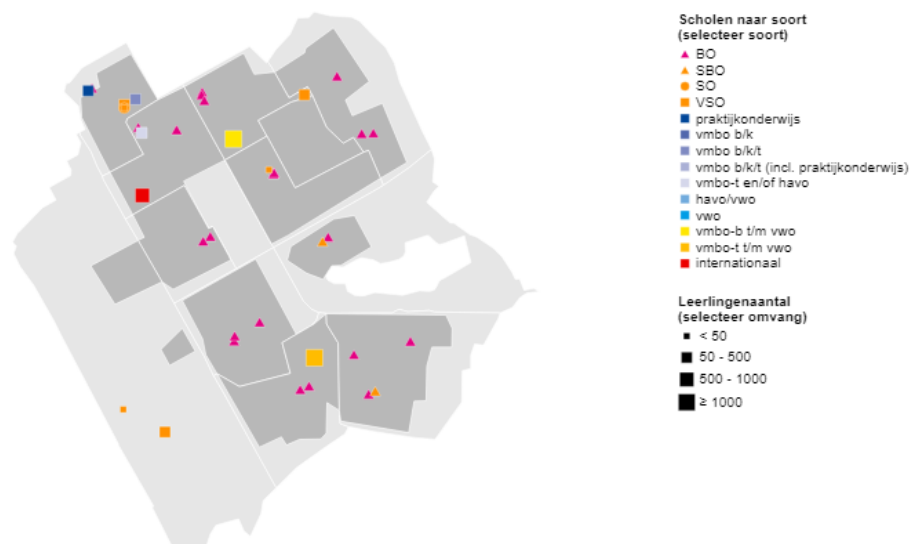
In deze factsheet worden de ontwikkelingen of verschillen tussen de gebieden binnen Zuidoost getoond met figuren. Voor een weergave in kaartvorm kan geklikt worden op de figuur, dit leidt naar [het dashboard kerncijfers](#) op de website van O&S.

Onderwijslandschap

In Zuidoost zijn 23 basisscholen met bijna 6.000 leerlingen, twee scholen voor speciaal basisonderwijs met 235 leerlingen, één school voor speciaal onderwijs met 135 leerlingen, zes scholen voor voortgezet speciaal onderwijs met ruim 750 leerlingen en zes scholen voor voortgezet onderwijs met 3.500 leerlingen. Er gaan minder kinderen van de basisschoolleeftijd naar school in Zuidoost dan dat er wonen; 11% gaat buiten Zuidoost naar school, dit is hoger dan de meeste andere stadsdelen.

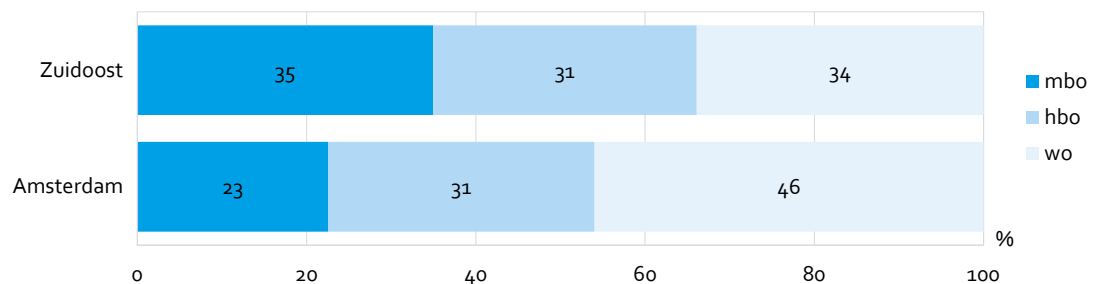
Als we kijken naar de ontwikkeling van het aantal [4 t/m 11 jarigen](#) in Zuidoost zien we een daling. Zo was dit aantal in 2015 rond de 8.000 en bedraagt dit in 2024 rond de 6.800. Deze dalende trend is niet zichtbaar voor [12-17 jarigen](#), dit zijn er al jaren ongeveer 5.800.

Figuur 1. Scholen in Zuidoost

Jongeren uit Zuidoost die een vervolgopleiding doen, doen vaker een mbo-opleiding (35% t.o.v. 23%) en gaan minder vaak naar de universiteit (34% t.o.v. 46%) dan gemiddeld in Amsterdam. Hoger of wetenschappelijk onderwijs wordt zonder uitzondering buiten het stadsdeel gevolgd. Dit geldt voor een deel ook voor de jeugdigen uit Zuidoost die middelbaar beroepsonderwijs volgen: van hen studeerde in 2022 21% in Zuidoost (t.o.v. 17% gemiddeld). De overige mbo'ers studeren dus aan een mbo locatie buiten Zuidoost.

Figuur 2. Gevolgd niveau vervolgopleiding, schooljaar 2022/'23 (procenten)

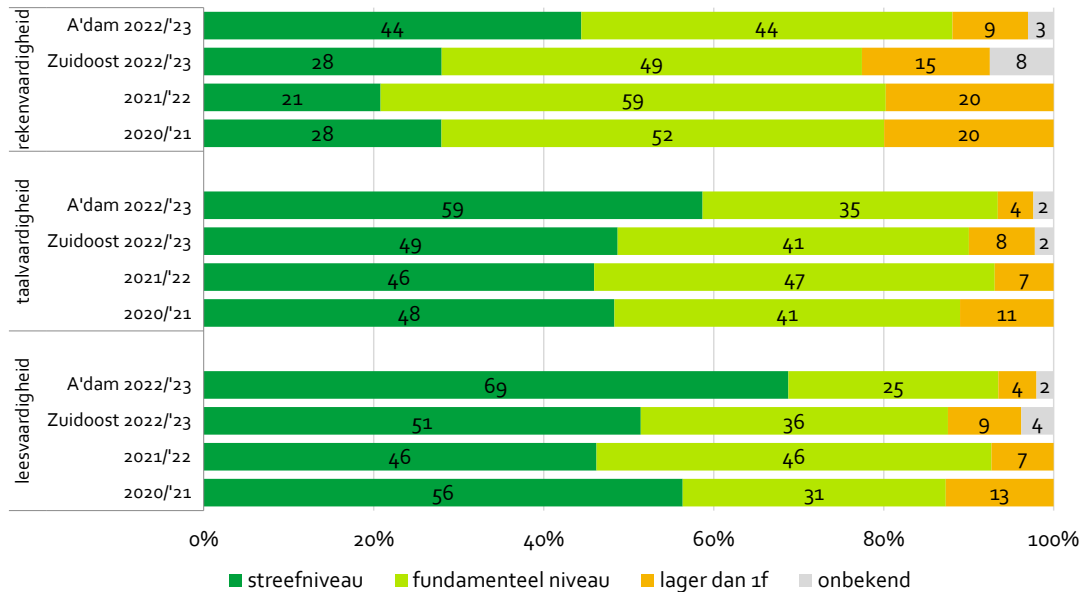
bron: CBS, bewerking O&S

Onderwijsprestaties en welbevinden

Resultaten einde basisschool

Op de basisscholen in Zuidoost behalen relatief weinig leerlingen [de streefniveaus lezen, rekenen-wiskunde en taal](#). Wel zien we in het meest recente schooljaar 2022/'23 dat het aandeel leerlingen dat de streefniveaus haalt is gestegen t.o.v. het schooljaar ervoor.

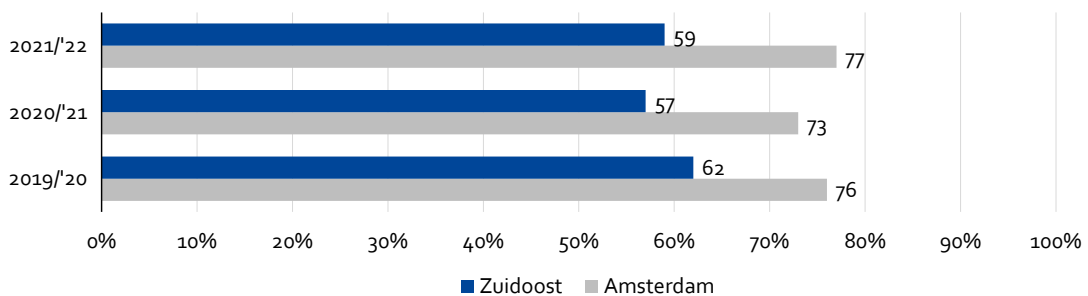
Figuur 3. Behaalde referentieniveaus in groep 8 op scholen in Zuidoost (2020/'21-2022/'23) en Amsterdam (2022/'23) (procenten)

bron: DUO, bewerking O&S

Zes op de tien leerlingen in Zuidoost ontvangt in groep acht een basisschooladvies voor vmbo-t t/m vwo, dit ligt lager dan gemiddeld in de stad (77% in 2021/'22).

Figuur 4. Achtstegroepers met een basisschooladvies voor vmbo-t, vmbo-t/havo, havo, havo/vwo of vwo, naar woongebied, 2019/'20-2021/'22 (procenten)

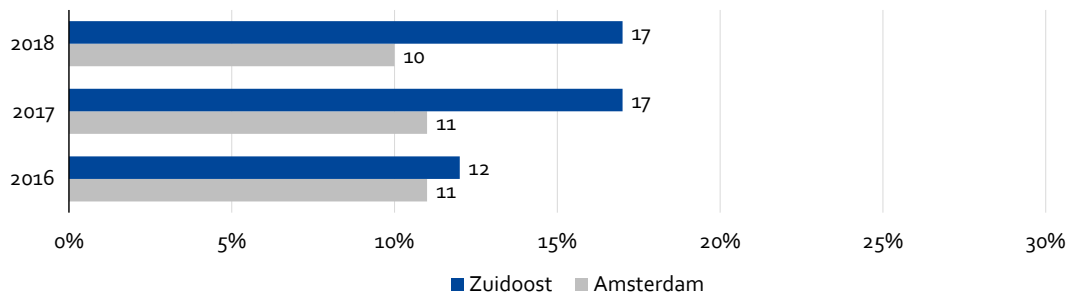

bron: CBS, bewerking O&S

Gevolgte niveau in de derde klas voortgezet onderwijs

In Zuidoost stromen leerlingen in het voortgezet onderwijs vaker dan gemiddeld af naar een lager niveau dan het eerder ontvangen basisschooladvies. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die met een havo basisschooladvies naar het voortgezet onderwijs gaan, en in het derde jaar onderwijs volgen op niveau vmbo-theoretisch. In leerlingencohort 2018, dit zijn leerlingen die in 2018/'19 begonnen op de middelbare school en in 2020/'21 in de derde klas zaten, stroomde 17% van de leerlingen uit Zuidoost af naar een lager niveau, t.o.v. 10% gemiddeld in de stad. Het aandeel opstroom is in Zuidoost gelijk aan het Amsterdams gemiddelde.

Figuur 5. Afstroom in derde klas vo, leerlingen woonachtig in Zuidoost, cohort 2016-2018 (procenten)

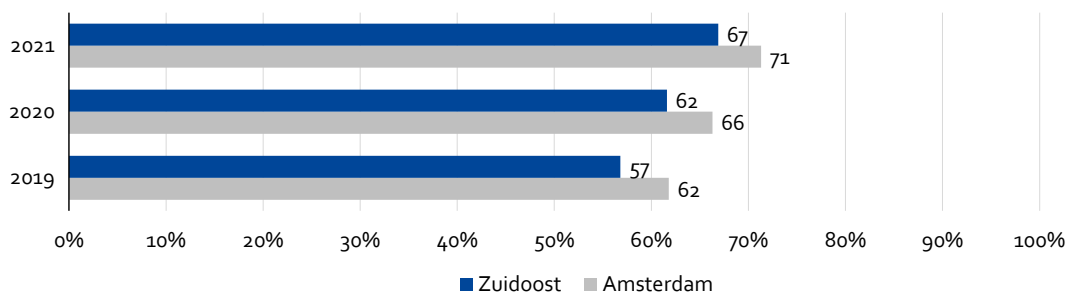

bron: CBS, bewerking O&S

Uitstroom van school

Het aandeel jongeren in Zuidoost dat een startkwalificatie behaalt stijgt. In 2021 had twee derde (67%) van de 18-22 jarigen uit Zuidoost een startkwalificatie behaald, t.o.v. 71% gemiddeld in de stad. Hierbij zijn er echter grote verschillen binnen het stadsdeel. Zo ligt het aandeel in gebied Gaasperdam met 60% lager.

Figuur 6. Behaalde startkwalificaties 18-22 jarigen woonachtig in Zuidoost en Amsterdam, 2019-2021 (procenten)

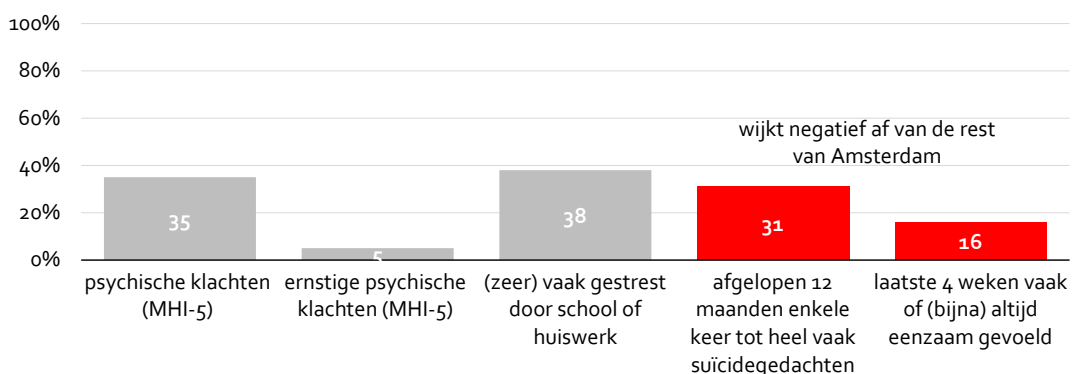

bron: Erisa, gemeente Amsterdam

Welbevinden

Een derde (35%) van de middelbare scholieren uit Zuidoost (woonachtig in Zuidoost, maar schoolgaand buiten Zuidoost) ervaarde in 2021 psychische klachten (licht, matig, ernstig) en bij 5% ging het om ernstige psychische klachten. Ruim een derde, namelijk 38%, van de scholieren voelde zich (zeer) vaak gestrest door school of huiswerk. Deze percentages wijken statistisch niet af van de rest van de stad. Wel zien we dat scholieren in Zuidoost zich relatief vaak eenzaam voelden (16% voelt zich vaak of (bijna) altijd eenzaam t.o.v. 11% in Amsterdam) en bovengemiddeld last hadden van suïcidegedachten (31% had dit in een jaar tijd enkele keren tot heel vaak t.o.v. 22% in Amsterdam).

Figuur 7. Welbevinden leerlingen klas 2 en 4 voortgezet onderwijs, leerlingen woonachtig in Zuidoost maar schoolgaand elders, 2021 (procenten)

bron: [corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)

Gezin

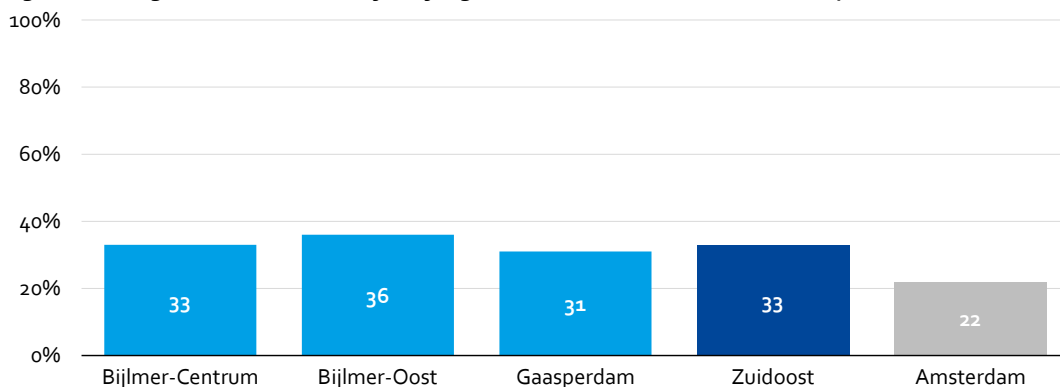
Het eerste domein gaat over de persoonlijke omgeving van de jeugdigen in Zuidoost; in hoeverre biedt het gezin een omgeving waarin leren mogelijk is en wordt gestimuleerd? Dit hangt samen met verschillende factoren zoals het opleidingsniveau van de ouder(s), de financiële situatie thuis en de gezondheid van de gezinsleden.

Ouderbetrokkenheid speelt een grote rol bij een succesvolle schoolloopbaan, maar hier zijn geen gegevens over beschikbaar op stadsdeelniveau.

Fysieke gezondheid

Een derde van de tienjarigen in Zuidoost had in 2019 overgewicht of obesitas ten opzichte van één op de vijf gemiddeld in de stad.

Figuur 8. Overgewicht of obesitas bij tienjarigen, Zuidoost en Amsterdam, 2019 (procenten)

bron: Jij en je gezondheid GGD

Driekwart van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Zuidoost sport of beweegt wekelijks in de vrije tijd ten opzichte van 85% gemiddeld in de stad ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Middelengebruik en pesten

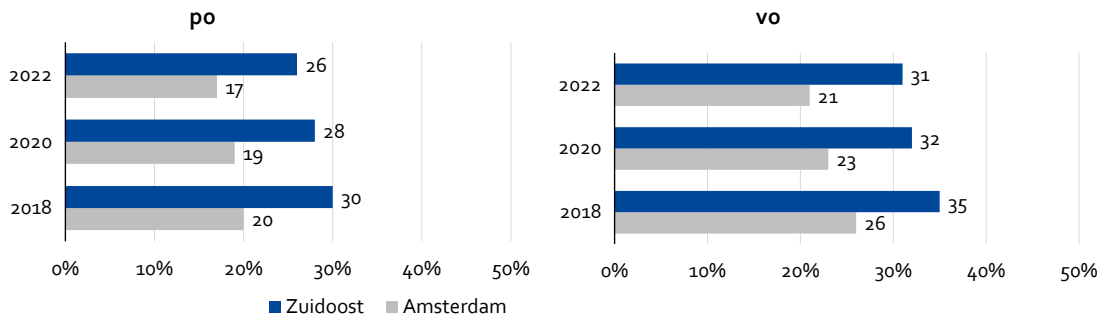
Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Zuidoost rookt 4% wekelijks, 5% heeft de laatste vier weken wiet of hasj gebruikt en 8% is in de laatste vier weken dronken of aangeschoten geweest ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)). Dit wijkt statistisch niet af van de rest van de stad.

Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) in Zuidoost geeft 4% aan op school gepest te worden en 7% wordt gepest via internet (cyberpesten). Als het gaat om cyberpesten ligt dit hoger dan gemiddeld in de stad (3%) ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Opleidingsniveau ouders, financiële- en woonsituatie

Het aandeel ouders in Zuidoost van po- en vo leerlingen dat geen startkwalificatie heeft behaald daalt gestaag over de jaren heen. Toch wijkt dit nog sterk af van het gemiddelde in de stad; voor het po ging het in 2022 om 26%, t.o.v. 17% gemiddeld in Amsterdam. Verschillen binnen Zuidoost zijn groot, in Bijlmer Centrum ging het voor ouders van po leerlingen bijvoorbeeld om 33% en in Gaasperdam om 23%.

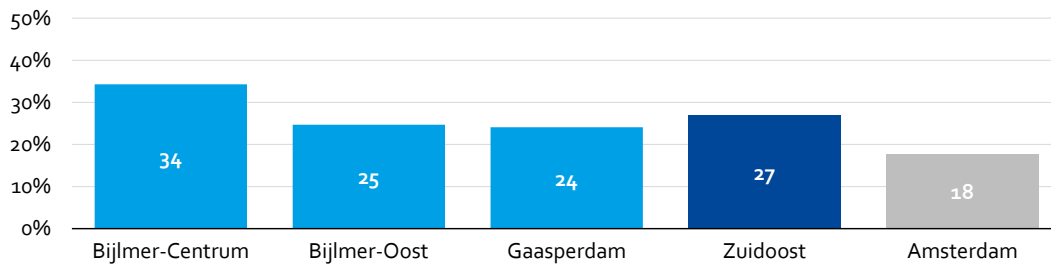
Figuur 9. Ouders van leerlingen in po en vo zonder startkwalificatie, Zuidoost en Amsterdam, 2018-2022 (procenten)

bron: DUO/CBS (bewerking O&S)

Ruim een kwart (27%) van de minderjarige inwoners van Zuidoost groeide in 2021 op in een minimahuishouden (<130% WSM en weinig vermogen), t.o.v. 18% gemiddeld in Amsterdams. Van de Amsterdamse stadsdelen heeft stadsdeel Zuidoost het hoogste aandeel bewoners die aangeven problematische schulden te ervaren, namelijk 11% (t.o.v. 8% gemiddeld). Ervaren problematische schulden komen bovengemiddeld vaak voor bij eenoudergezinnen.

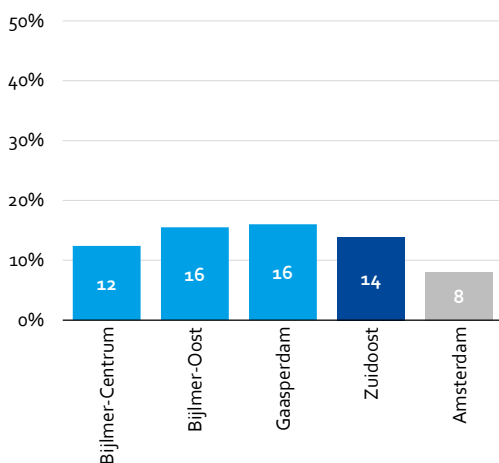
Figuur 10. Bewoners jonger dan 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden, 2021 (procenten)

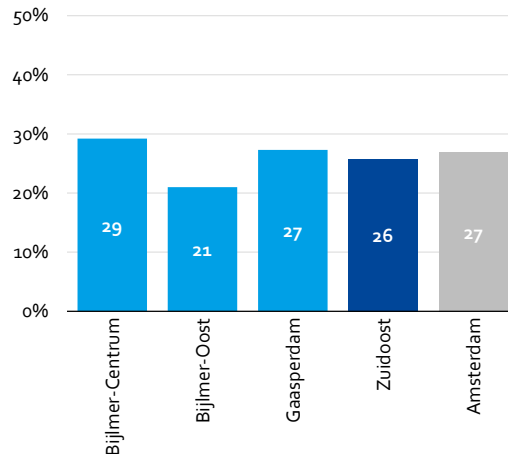
bron: CBS (bewerking O&S)

In Zuidoost bestaat 14% van de gezinnen uit eenoudergezinnen in 2024 t.o.v. 8% in Amsterdam, en dit ligt nog hoger in Bijlmer-Oost en Gaasperdam (16%). Een kwart van de kinderen in Zuidoost woont in een krappe woning (<20m² per bewoner), gelijk aan het gemiddelde van Amsterdam.

Figuur 11. Eenoudergezinnen, 2024

Woningen met kinderen <20m² per bewoner, 2024

bron: Basisinformatie O&S

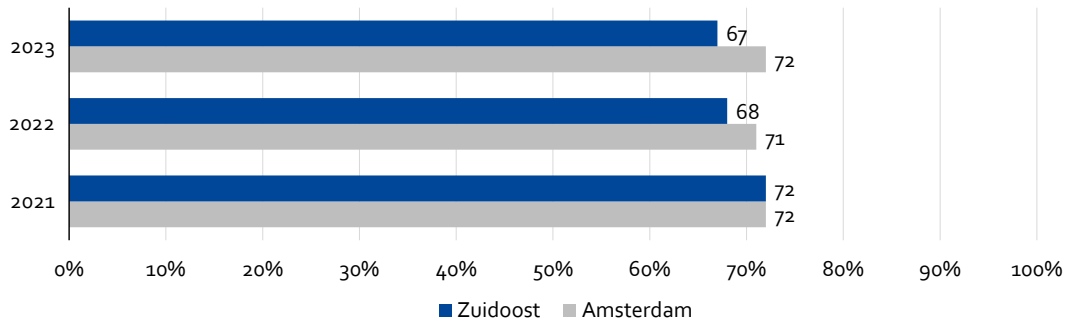
School

Het tweede domein dat van belang is voor de uitkomsten van de onderwijsloopbaan is het onderwijs zelf. Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit op de scholen? Gaan er veel (doelgroep)peuters naar de voorschool? En hoe zit het met het lerarentekort in Zuidoost?

Bereik vve en populatie scholen

Van de kinderen van 2,5 tot vier jaar in Zuidoost heeft ruim een derde een indicatie voor voorschoolse educatie, t.o.v. een kwart gemiddeld in de stad. In Bijlmer Centrum ligt dit aandeel met 46% nog hoger, terwijl het in Bijlmer-Oost met 29% lager ligt. De deelname van de kinderen aan een voorschool ligt met 67% rond het gemiddelde van 71%. In Bijlmer Centrum ligt het met 62% iets lager.

Figuur 12. Deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (vve) van kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een vve indicatie, Zuidoost en Amsterdam, 2021-2023 (procenten)

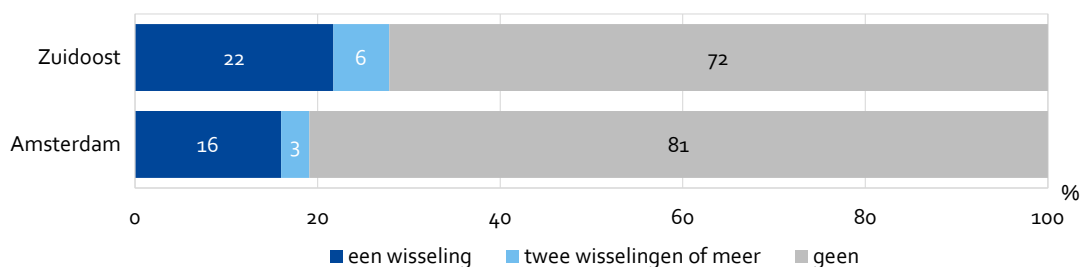
bron: Elektronisch Loket VVE

In Zuidoost wonen relatief veel basisschoolleerlingen met een risico op onderwijsachterstand, namelijk 50% t.o.v. 32% gemiddeld in de stad in schooljaar 2022/'23. Dit zijn leerlingen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen en/of met ouders die geen startkwalificatie hebben behaald. Als we kijken naar de schoolpopulatie op basisscholen in Zuidoost dan ligt het percentage leerlingen met een risico op onderwijsachterstand met 52% iets hoger. Een groep leerlingen, veelal zonder risico op onderwijsachterstand, gaat dus naar school buiten Zuidoost

Schoolwisselingen

Leerlingen in de basisschoolleeftijd in Zuidoost wisselen bovengemiddeld vaak van basisschool. Bijna één van de drie leerlingen die in cohort 2018/'19 t/m 2020/'21 in Zuidoost in groep 8 zaten is minstens één keer van school gewisseld t.o.v. 19% gemiddeld in de stad.

Figuur 13. Aandeel leerlingen dat van basisschool is gewisseld in Amsterdam tussen groep 3 en 8, cohort 2018/'19 t/m 2020/'21 (procenten)

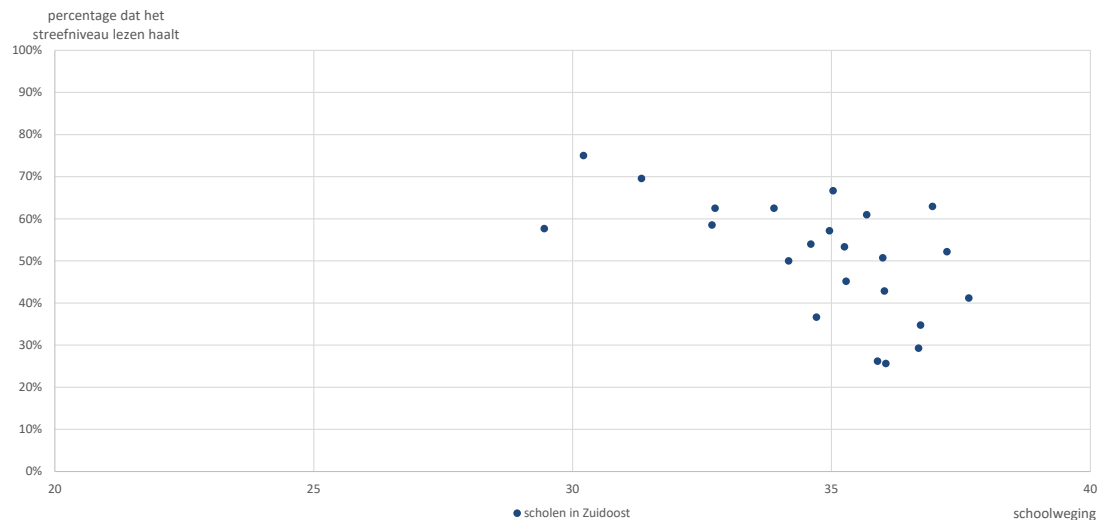
bron: DUO/CBS (bewerking O&S)

Lerarentekort en schoolresultaten

Net als andere delen van de stad met veel leerlingen met een risico op onderwijsachterstand, hebben ook de scholen in Zuidoost meer dan gemiddeld last van het lerarentekort. In het basisonderwijs lag het tekort in oktober 2023 met 24% hoger dan de 19% gemiddeld in de stad. Het schoolleiderstekort ligt met 50% in Zuidoost nog hoger, en ook hoger dan de 28% gemiddeld in de stad.

Het aandeel van de leerlingen dat het streefniveau behaalt in groep 8 voor rekenen, taal en lezen ligt voor basisscholen in Zuidoost lager dan gemiddeld in de stad, zie pagina 3 van deze factsheet. Na correctie voor de achtergrondkenmerken van de leerlingen blijven er verschillen zichtbaar in de resultaten tussen scholen. Zo is er een school met een relatief hoge schoolweging, dus met veel leerlingen met een risico op onderwijsachterstand, waar 40% het streefniveau leesvaardigheid haalt maar ook een vergelijkbare school (als we kijken naar schoolweging) waar ruim 60% dit haalt.

Figuur 14. Percentage leerlingen per school dat het streefniveau leesvaardigheid haalt naar schoolweging, basisscholen in Zuidoost, 2022/'23 (scholen met in totaal >15 getoetste leerlingen)

bron: DUO, bewerking O&S

Omgeving

Het derde domein dat van belang is voor de onderwijsloopbaan is de woonbuurt/omgeving van een kind. Hoe ziet de omgeving waar de kinderen opgroeien eruit wat betreft groen, speelaanbod en het aanbod van voorzieningen? En hoe veilig is het in het stadsdeel?

Aanbod voorzieningen

Bewoners van Zuidoost zijn gemiddeld tevreden over het aanbod van speelvoorzieningen in hun buurt. De tevredenheid over het aanbod van en openbaar vervoer, groen- en jongerenvoorzieningen ligt relatief hoog in Zuidoost, terwijl de tevredenheid over hoe schoon de buurt is juist lager ligt. Bijlmer Centrum scoort minder goed dan de andere gebieden als het gaat om het aanbod van groenvoorzieningen en hoe schoon de buurt is.

Tabel 15. Mening bewoners Zuidoost over voorzieningen in de buurt en oordeel over schoon, 2023

	Bijlmer Centrum	Bijlmer Oost	Gaasperdam	Zuidoost	Amsterdam
rapportcijfer					
aanbod speelvoorzieningen	6,5	6,6	6,9	6,6	6,7
aanbod groenvoorzieningen	7,0	7,3	7,8	7,4	6,9
aanbod openbaar vervoer	7,9	7,6	7,8	7,8	7,5
tevredenheid					
buurt (zeer) schoon	24%	31%	37%	31%	35%
aanbod jongerenvoorzieningen	52%	53%	52%	52%	45%

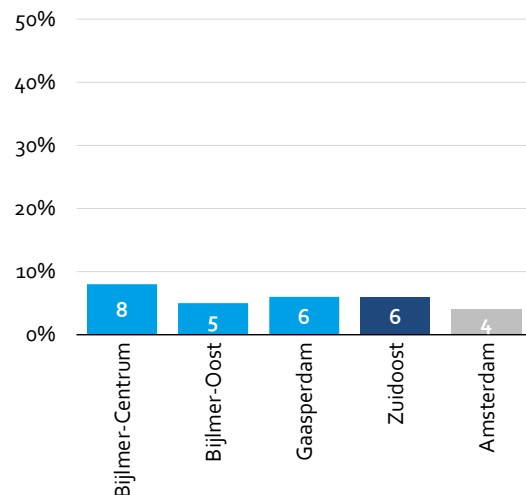
bron: WiA, Veiligheidsmonitor

Veiligheid

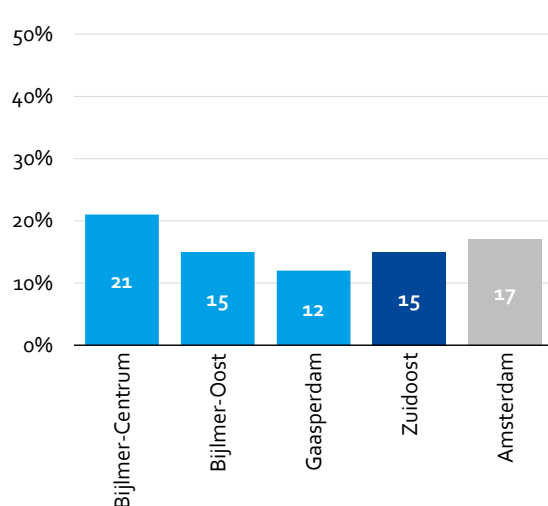
Van de bewoners in Zuidoost voelt 6% zich vaak onveilig in de eigen buurt, t.o.v. 4% gemiddeld in de stad. In Bijlmer Centrum ligt dit percentage met 8% iets hoger. Het aandeel bewoners dat veel overlast ervaart in de buurt is met 15% ongeveer gelijk aan het stedelijk gemiddelde van 17%. Ook hier scoort Bijlmer Centrum hoger met 21%.

Figuur 16.

Bewoners die zich vaak onveilig voelen in de eigen buurt, 2023

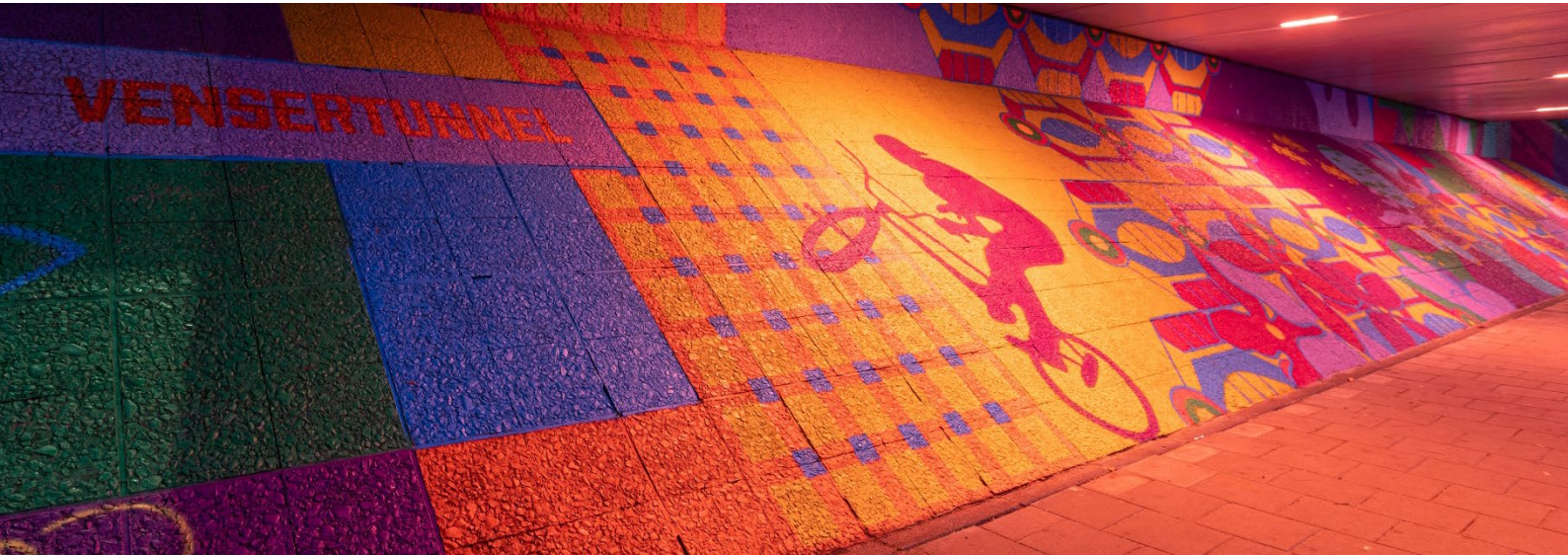

Bewoners die veel overlast ervaren in de eigen buurt, 2023

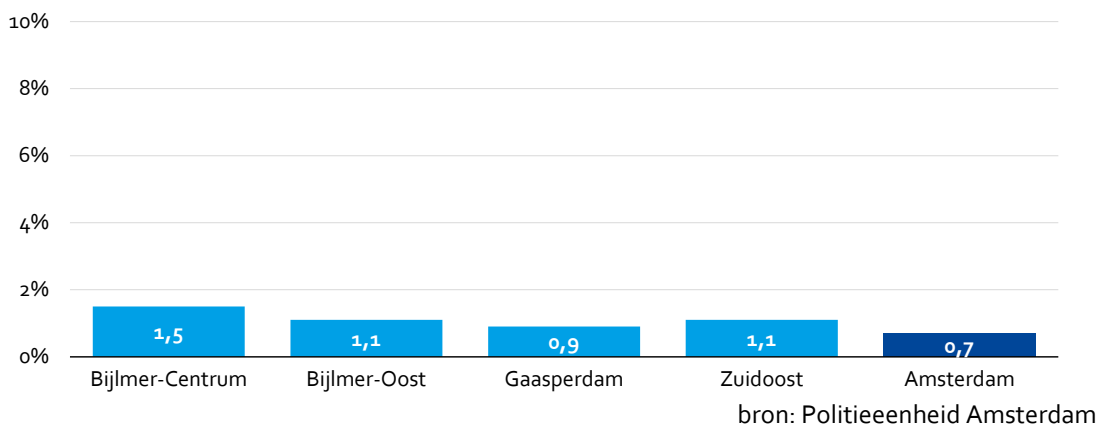
bron: Veiligheidsmonitor

Bij geregistreeerde criminaliteit onderscheiden we [High Volume Criminaliteit](#) (veelvoorkomende delicten) en [High Impact Criminaliteit](#) (delicten die het slachtoffer persoonlijk raken, zoals geweld). High Volume Criminaliteit kwam in 2023 in Zuidoost het meest voor in Reigersbos en Amsterdamse Poort e.o.. High Impact Criminaliteit kwam in vrijwel alle wijken van Zuidoost meer voor dan gemiddeld in de stad.

Het aandeel volwassen verdachten in Zuidoost neemt al jaren af van 2,2% in 2015 tot 1,1% in 2023, maar ligt nog steeds iets hoger dan de 0,7% gemiddeld in de stad. In Bijlmer-Centrum 1,5% ligt het aandeel volwassen verdachten hoger. Van de jeugdigen in Zuidoost tussen 12 en 24 jaar werd in 2023 2,4% verdacht van criminaliteit ten opzichte van 2,1% in Amsterdam als geheel.

Figuur 17. Volwassen verdachten (25+), Zuidoost en Amsterdam, 2023

Meer informatie...

<https://onderzoek.amsterdam.nl/interactief/dashboard-kerncijfers>
foto: Edwin van Eis 2023; Sanne Couprie 2021

Auteurs

Merel van der Wouden
Mathilde van Rijsewijk

m.van.der.wouden@amsterdam.nl
m.van.rijsewijk@amsterdam.nl

Colofon

Onderzoek en Statistiek
onderzoek.amsterdam.nl

Opdrachtgever
Onderwijs, Jeugd, Zorg en Diversiteit
(OJZD)